

EUROOPA PARLAMENT

2014–2019

Istungidokument

A8-0025/2014

11.11.2014

RAPORT

Ana Gomesi puutumatuse äravõtmise taotluse kohta
(2014/2045(IMM))

Õiguskomisjon

Raportöör: Heidi Hautala

SISUKORD

lk

ETTEPANEEK VÕTTA VASTU EUROOPA PARLAMENDI OTSUS.....	3
SELETUSKIRI	5
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	10

ETTEPANEEK VÕTTA VASTU EUROOPA PARLAMENDI OTSUS

Ana Gomesi puutumatus e äravõtmise taotluse kohta (2014/2045(IMM))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Ana Gomesi puutumatus e äravõtmise taotlust, mille esitas 18. juunil 2014. aastal Portugali Vabariigi asepeaprokurör seoses Lissaboni juurdlus- ja kriminaalmenetluste ministeeriumi teises osakonnas poolelioleva kriminaalmenetlusega (NUIPC 8773/13.4TDLSB) ja mis tehti teatavaks Euroopa Parlamendi täiskogu istungil 3. juulil 2014. aastal,
  - olles vastavalt kodukorra artikli 9 lõikele 5 Ana Gomesi ära kuulanud,
  - võttes arvesse Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokolli nr 7 artiklit 8 ning otsestest ja üldistel valimistel Euroopa Parlamendi liikmete valimist käsitleva 20. septembri 1976. aasta akti artikli 6 lõiget 2,
  - võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu 12. mai 1964. aasta, 10. juuli 1986. aasta, 15. ja 21. oktoobri 2008. aasta, 19. märtsi 2010. aasta, 6. septembri 2011. aasta ning 17. jaanuari 2013. aasta otsuseid¹,
  - võttes arvesse kodukorra artikli 5 lõiget 2, artikli 6 lõiget 1 ja artiklit 9,
  - võttes arvesse õiguskomisjoni raportit (A8-0025/2014),
- A. arvestades, et Portugali Vabariigi asepeaprokurör edastas taotluse Ana Gomesi parlamentaarse puutumatus e äravõtmiseks, mille esitas Lissaboni juurdlus- ja kriminaalmenetluste ministeeriumi prokuratuur seoses väidetavalt laimavate avaldustega, mida pr Gomes teledebati käigus tegi; arvestades, et taotlus on esitatud selleks, et saaks algatada pr Gomesi vastu kriminaalmenetluse ja viimase selle menetlusega seoses üle kuulata;
- B. arvestades, et Euroopa Liidu privileegide ja immunitetide protokolli artikli 8 kohaselt ei või Euroopa Parlamendi liikmeid üle kuulata, nende suhtes tõkendit kohaldada ega neid kohtumenetlusele allutada nende poolt oma kohustuste täitmisel avaldatud arvamuste või antud häälte tõttu;
- C. arvestades, et kodukorra artiklis 6 on sätestatud, et oma eesõiguste ja puutumatusesega seotud volituste rakendamisel võtab parlament meetmeid enda kui demokraatliku legislatiivkogu puutumatus e säilitamiseks ja oma liikmete sõltumatuses tagamiseks nende ülesannete täitmisel;

---

¹ Otsus kohtuasjas Wagner vs Fohrmann ja Krier, kohtuasi 101/63, EU:C:1964:28; otsus kohtuasjas Wybot vs Faure jt, kohtuasi 149/85, EU:C:1986:310; otsus kohtuasjas Mote vs parlament, T-345/05, EU:T:2008:440; otsus kohtuasjades Marra vs De Gregorio ja Clemente, C-200/07 ja C-201/07, EU:C:2008:579; otsus kohtuasjas Gollnisch vs parlament, T-42/06, EU:T:2010:102; otsus kohtuasjas Patriciello, C-163/10, EU:C:2011:543; otsus kohtuasjades Gollnisch vs parlament, T-346/11 ja T-347/11, EU:T:2013:23.

- D. arvestades, et Euroopa Liidu Kohus on tunnistanud, et parlamendiliikme avaldus, mille ta on teinud väljaspool Euroopa Parlamenti, võib kujutada endast parlamendiliikme kohustuste täitmisel avaldatud arvamust protokolli artikli 8 tähenduses, võttes seisukoha, et oluline ei ole mitte avalduse tegemise koht, vaid avalduse laad ja sisu;
- E. arvestades, et tänapäeva demokraatlikus ühiskonnas ei toimu poliitilised debatil mitte ainult parlamendis, vaid ka meedias, alates pressiteadetest kuni internetini;
- F. arvestades, et kõnealuses telesaates esines Ana Gomes Euroopa Parlamendi liikmena, et arutada küsimusi, millest ta oli Euroopa tasandil huvitatud, mida näitavad muu hulgas ka kirjalikult vastatavad küsimused Euroopa Komisjonile, mis ta täiskogu istungil esitas;
- G. arvestades, et juhtides tähelepanu Portugali valitsuse otsusele Viana do Castelo sõjalaevatehaste erastamise kohta – otsus, mis tõi kaasa ka Euroopa Komisjoni uurimise ELi riigiabiesskirjade rikkumise kohta –, täitis Ana Gomes oma mandaati Euroopa Parlamendi liikmena;
  - 1. otsustab Ana Gomesi puutumatust mitte ära võtta;
  - 2. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev otsus ja vastutava parlamendikomisjoni raport viivitamatult Portugali Vabariigi pädevale ametiasutusele ja Ana Gomesile.

SELETUSKIRI

1. Taust

29. novembril 2013 telesaates TVI24 – Cara a Cara tegi Euroopa Parlamendi liige Ana Gomes järgmised avaldused, kommenteerides Viana do Castelo sõjalaevatehaste (*Estaleiros Navais de Viana do Castelo*) käitamise ainuõiguse kontsessiooni andmist:

„See on kuritegelik, teisiti ei ole võimalik seda nimetada, see on kuritegelik. Kaitseminister on ebapädev, kui mitte lausa kuritahtlik. Tuleb korraldada uurimine, et selgitada välja, millised kokkulepped on tema õiguspraksisel Martiferiga, mis on ajanud haarmed kõikidesse erakondadesse (...) Miks ei näidanud valitsus rohelist tuld asfaldilaeva tellimustele? Miks ei vastanud valitsus Euroopa Komisjonile? Miks tühistas valitsus mereväe lepingud? Sest valitsus tahab laevatehased lämmatada, ta tahab vabaneda töötajatest, tahab osutada Martiferile teenet ja kogu lugu... see on tõsi, ta tahab osutada Martiferile teenet... see, mis Viana do Castelos toimub, on seaduserikkumine...”

Portugali valitsuse riigikaitseminister José Pedro Correia Aguiar-Branco esitas Lissaboni juurdlus- ja kriminaalmenetluste ministeeriumile kaebuse pr Gomesi vastu kõnealuste avalduste väidetavalt laimava laadi pärast. Kaebus esitati ka õiguspraksisele JPAB – José Pedro Aguiar Branco & Associados, Sociedade de Advogados, RL –, mida pr Gomes oma avalduses nimetas.

President teatas 3. juuli 2014. aasta täiskogu istungil kodukorra artikli 9 lõike 1 kohaselt, et sai Portugali Vabariigi asepeaprokurörielt (*Vice Procurador-geral da República*) kirja, mis käsitleb Ana Gomesi parlamentaarse puutumatuse äravõtmist seoses eespool nimetatud kriminaalmenetlusega. President edastas taotluse kodukorra artikli 9 lõike 1 kohaselt õiguskomisjonile.

25. septembril 2014 kuulas komisjon vastavalt kodukorra artikli 9 lõikele 5 Ana Gomesi ära.

2. Euroopa Parlamendi liikmete puutumatust käsitlev õigus ja menetlus

Euroopa Liidu privileegide ja immuuniteetide protokolli (nr 7) artiklites 8 ja 9 on sätestatud järgmist:

Artikkel 8

Euroopa Parlamendi liikmeid ei või üle kuulata, nende suhtes tõkendit kohaldada ega neid kohtumenetlusele allutada nende poolt oma kohustuste täitmisel avaldatud arvamuste või antud häälte tõttu.

Artikkel 9

Euroopa Parlamendi istungjärgude ajal on Euroopa Parlamendi liikmetel:
a) oma riigi territooriumil samasugune immuuniteet nagu selle riigi parlamendi liikmetel;

b) teise liikmesriigi territooriumil immuniteet tõkendite ja kohtumenetluse suhtes.

Euroopa Parlamendi liikmete immuniteet kehtib ka siis, kui nad sõidavad Euroopa Parlamendi istungipaika ja sealt tagasi.

Immuniteedile ei saa tugineda, kui parlamendiliige tabatakse õiguserikkumiselt, ning see ei takista Euroopa Parlamendil kasutamast õigust oma liikme immuniteet ära võtta.

Euroopa Parlamendi kodukorra artiklites 5, 6 ja 9 on sätestatud järgmist:

Artikkel 5 – Eesõigused ja puutumatus

- 1. Parlamendiliikmel on Euroopa Liidu privileegide ja immuniteetide protokolliga ette nähtud eesõigused ja puutumatus.*
- 2. Parlamentaarne puutumatus ei ole parlamendiliikme isiklik eesõigus, vaid parlamendi kui terviku ja selle liikmete sõltumatuse tagatis. (...)*

Artikkel 6 – Puutumatus äravõtmine

- 1. Oma eesõiguste ja puutumatusesega seotud volituste rakendamisel võtab parlament meetmeid enda kui demokraatliku legislatiivkogu puutumatus säilitamiseks ja oma liikmete sõltumatuse tagamiseks nende ülesannete täitmisel. Puutumatus äravõtmise taotlust hinnatakse Euroopa Liidu privileegide ja immuniteetide protokollis artiklite 7, 8 ja 9 ning käesolevas artiklis osutatud põhimõtete kohaselt. (...)*

Artikkel 9 – Puutumatusesega seotud menetlused

- 1. Kui liikmesriigi pädev ametiasutus on esitanud presidendile parlamendiliikmelt puutumatus äravõtmise taotluse või kui parlamendiliige või endine parlamendiliige on esitanud presidendile puutumatus ja eesõiguste kaitsmise taotluse, antakse taotlusest teada täiskogu istungil ja taotlus edastatakse vastutavale komisjonile. (...)*
- 2. Vastutav komisjon vaatab puutumatus äravõtmise ning eesõiguste ja puutumatus kaitsmise taotlused läbi viivitamatult, võttes seejuures arvesse nende suhtelist keerukust.*
- 3. Vastutav komisjon teeb ettepaneku võtta vastu põhjendatud otsus, milles soovitatakse puutumatus äravõtmise taotlus või eesõiguste ja puutumatus kaitsmise taotlus rahuldada või tagasi lükata.*
- 4. Vastutav komisjon võib paluda asjaomasel ametiasutusel anda teavet või selgitusi, mida komisjon peab vajalikuks, et jõuda seisukohale, kas puutumatus tuleks ära võtta või tuleks seda kaitsta.*
- 5. Asjaomasele parlamendiliikmele antakse võimalus anda selgitusi, ta võib esitada dokumente või muid kirjalikke tõendeid, mida ta peab asjakohaseks, ning teda võib esindada teine parlamendiliige.*

Parlamendiliige ei viibi kohal tema puutumatus äravõtmise või kaitsmise taotlust

käsitlevatel aruteludel, välja arvatud kuulamisel.

Vastutava komisjoni esimees kutsub parlamendiliikme selgitusi andma, teatades talle kuulamise toimumiskuupäeva ja kellaaja. Parlamendi võib loobuda õigusest anda kuulamisel selgitusi.

Kui parlamendiliige ei ilmu kuulamisele, kuhu teda kutsuti, loetakse seda loobumiseks õigusest anda selgitusi, välja arvatud juhul, kui parlamendiliige on teatanud, et ei saa osutatud kuupäeval ja kellajal toimuval kuulamisel osaleda, esitades asjakohased põhjendused. Vastutava komisjoni esimees otsustab, kas taotlus kuulamisel osalemisest vabastamiseks võetakse esitatud põhjenduste alusel vastu. Otsust ei saa edasi kaevata.

Kui vastutava komisjoni esimees rahuldab parlamendiliikme taotluse tema kuulamisel osalemisest vabastamiseks, kutsub ta parlamendiliikme kuulamisele uuel kuupäeval ja kellaajal. Kui parlamendiliige ei ilmu ka teisele kuulamisele, jätkatakse menetlust parlamendiliiget ära kuulmata. Edasise taotlusi vabastuseks või selgituste andmiseks vastu ei võeta. (...)

7. Vastutav komisjon võib esitada põhjendatud arvamuse taotluse esitanud ametiasutuse pädevuse ja taotluse vastuvõetavuse kohta, kuid ei võta mingil juhul seisukohta küsimuses, kas parlamendiliige on süüdi või mitte või kas arvamused või teod, milles parlamendiliiget süüdistatakse, õigustavad tema vastutuselevõtmist, seda isegi siis, kui nõude läbivaatamise käigus on juhtumi asjaolud komisjonile üksikasjalikult teatavaks saanud. (...)

3. Soovitatava otsuse põhjendus

Eespool nimetatud asjaolude põhjal kuulub käesolev juhtum Euroopa Liidu privileegide ja immuuniteetide protokolli nr 7 artikli 8 kohaldamisalasse. Kõnealuse sätte puhul tuleb „arvamust” käsitleda laias tähenduses, nii et see hõlmab märkusi ja avaldusi, mis oma sisult vastavad väidetele, mis kujutavad endast subjektiivset hinnangut¹. Kaitseministri kaebus oli tingitud avaldustest, mis pr Gomes tegi teledebati käigus.

Selleks, et kasutada protokolli artikli 8 kohast immuuniteeti, peab Euroopa Parlamendi liige avaldama arvamust „oma kohustuste täitmisel”, mistõttu peab olema side avaldatud arvamuse ja tema parlamentaarsete kohustuste vahel².

Euroopa Liidu Kohtu otsuse kohaselt tuleb artiklis 8 osutatud täieliku immuuniteedi ulatus määrata kindlaks üksnes ELi õiguse alusel³. Kohus on samuti olnud kindlalt seisukohal, et artikli 8 kohast immuuniteeti tuleb „pidada absoluutseks immuuniteediks, mis välistab igasuguse kohtumenetluse parlamentaarsete kohustuste täitmisel avaldatud arvamuse või antud hääle tõttu”⁴.

---

¹ Otsus kohtuasjas Patriciello, C-163/10, EU:C:2011:543, lg 32.

² Otsus kohtuasjas Patriciello, C-163/10, EU:C:2011:543, lg 33.

³ Otsus kohtuasjas Marra, C-200/07 ja C-201/07, EU:C:2008:579, lg 26.

⁴ Otsus kohtuasjas Marra, EU:C:2008:579, lg 27.

Kohtu hinnangul tuleb protokollis artiklit 8 tõlgendada nii, et ehkki parlamentaarne puutumatus hõlmab eelkõige Euroopa Parlamendis tehtud avaldusi, ei ole välistatud, et ka väljaspool parlamenti tehtud avaldus võib kujutada endast parlamentaarset kohustusi täites avaldatud arvamust. Selle üle, kas tegu on sellise arvamusega, tuleb seetõttu otsustada avalduse laadi ja sisu, mitte selle tegemise koha järgi¹. Eriti asjakohane on see tänapäeva demokraatlikus ühiskonnas, kus poliitilised debadid ei toimu mitte ainult parlamendis, vaid ka meedias, alates pressiteadetest kuni internetini. Kuid kohus väljendas selgelt, et seos avaldatud arvamuse ja parlamentaarsete kohustuste vahel peab olema otsene ja selge².

Põhimõte, millele protokollis artikli 8 kohane parlamentaarne puutumatus tugineb, on parlamendiliikmete vabadus osaleda sisukas arutelus ja esindada oma valijaid üldist huvi pakkuvates küsimustes, ilma et nad peaksid piirama oma kommentaare või toimetama oma arvamusi sellepärast, et neid ähvardaks vastutusele võtmine kohtus või muus seesuguses ametiasutuses³. Paratamatult võib keegi mõnel juhul pidada Euroopa Parlamendi liikme avaldatud arvamust liialdatuks, häirivaks või solvavaks. Kuid avatud ja demokraatlikus ühiskonnas on vaba dialoog avalikku huvi pakkuvates küsimustes nii tähtis, et põhimõtteliselt ei saa parlamendiliikmete solvavaid või isegi äärmuslikke arvamusi tsenseerida, juhul kui nad on otseselt ja selgelt seotud nende parlamentaarsete kohustuste täitmisega (ning seega vastavad tavaliselt poliitilistes debattides esinevale keelekasutusele⁴).

Eriti kehtib see kõnealuse juhtumi puhul. Pr Gomesi kriitika Portugali valitsuse otsuse aadressil ei puudutanud mitte ainult avalikku huvi pakkuvat küsimust – oluliste sõjalaevatehaste erastamist –, vaid oli lisaks ka otseselt ja selgelt seotud tema kui Euroopa Parlamendi liikme kohustuste täitmisega. Ta oli sellest teemast Euroopa tasandil huvitatud, mida näitavad muu hulgas kirjalikult vastatavad küsimused, mida ta oli ühiselt või üksi vastavalt parlamendi kodukorrale esitanud⁵. Lisaks sellele esitas pr Gomes parlamendikomisjonis kuulamisel tõendeid oma ulatusliku kirjavahetuse kohta selles küsimuses volinike Almunia ja Tajaniga.

Parlamendikomisjonile esitatud dokumendid kinnitavad, et küsimus oli Euroopa tasandil veelgi tähtsam, sest Portugali valitsuse otsus oli kaasa toonud Euroopa Komisjoni uurimise ELi riigiabi-eeskirjade rikkumise kohta⁶.

Seega on otsene ja selge seos pr Gomesi avaldatud arvamuse ja tema kohustuste vahel Euroopa Parlamendi liikmena vaieldamatult olemas. Kohtumõistmine pr Gomesi üle kõnealuste avalduste pärast tähendaks, et ta ei saa vabalt täita parlamendiliikme mandaati, ning oleks ilmselgelt vastuolus protokollis artikli 8 mõttega.

4. Järeldus

---

¹ Otsus kohtuasjas Patriciello, EU:C:2011:543, lg 30.

² Otsus kohtuasjas Patriciello, EU:C:2011:543, lg 35.

³ A. vs Ühendkuningriik, nr 35373/97, lg 75, ECHR, 2002-X.

⁴ Vt Euroopa Parlamendi 2. aprilli 2014. aasta otsust Mario Borghezio puutumatus ja eesõiguste kaitsmise taotluse kohta (P7_TA(2014)0257).

⁵ Vt kirjalikult vastatavaid küsimusi komisjonile: E-005164/2013, 8.5.2013 ja E-013757/2013, 4.12.2013.

⁶ Vt komisjoni otsust käivitada ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetlus, ELT C 95, 3.4.2013, lk 118.

Eespool nimetatud kaalutlustel ja vastavalt kodukorra artikli 9 lõikele 3 soovitab õiguskomisjon, et Euroopa Parlament ei võtaks ära Ana Gomesi parlamentaarset puutumatust.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	10.11.2014
Lõpphääletuse tulemus	+ : 21 - : 0 0 : 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Max Andersson, Joëlle Bergeron, Marie-Christine Boutonnet, Kostas Chrysogonos, Therese Comodini Cachia, Mady Delvaux, Laura Ferrara, Dietmar Köster, Gilles Lebreton, António Marinho e Pinto, Emil Radev, Julia Reda, Evelyn Regner, Pavel Svoboda, Tadeusz Zwiefka
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Daniel Buda, Angel Dzhambazki, Jytte Guteland, Heidi Hautala, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Viktor Uspaskich
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (kodu korra art 200 lg 2)	Edouard Martin